วันดินโลก ปี 2569

ดินอัดตัวแน่น

ปัญหาที่ต้องจัดการ เพื่ออนาคตอาหารที่ยั่งยืน

World Soil Day 2026
"Tackle Soil Compaction, Boost Food Production"

ดิน เป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร แต่การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเข้มข้นและการจัดการดินที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้ดินเสื่อมโทรมและสูญเสียความสามารถในการรองรับการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน ในปี 2569 วันดินโลกมุ่งเน้นหัวข้อ **"Tackle Soil Compaction, Boost Food Production"** เพื่อสะท้อนความสำคัญของปัญหา ดินอัดตัวแน่น ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีน้ำหนักมาก การทำงานในพื้นที่ขณะดินเปียก ส่งผลให้น้ำและอากาศเคลื่อนที่ผ่านดินได้ยาก รากพืชเจริญเติบโตไม่เต็มที่ และประสิทธิภาพการผลิตลดลง

การเกิดดินอัดตัวแน่น

เกิดจากการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีน้ำหนักมาก การทำงานในพื้นที่ขณะดินเปียกและการไถพรวนซ้ำในระดับความลึกเดิม ทำให้เม็ดดินถูกกดทับ ช่องว่างในดินลดลง น้ำและอากาศเคลื่อนที่ผ่านได้ยาก เกิดชั้นดินแน่นทึบใต้ผิวดิน

การใช้เครื่องจักรที่มีน้ำหนักมาก

การไถพรวนซ้ำที่ระดับความลึกเดิม

การทำงานในพื้นที่ขณะดินเปียก

สำหรับประเทศไทย ปัญหาดินอัดตัวแน่นเป็นประเด็นที่ควรได้รับความสำคัญ ควบคู่กับการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เกษตรกรบางส่วนจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรกลเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว แต่หากขาดการจัดการที่เหมาะสม อาจส่งผลให้ดินเสื่อมโทรมและกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารในระยะยาว

ผลกระทบจากดินอัดตัวแน่น

1 ผลกระทบต่อโครงสร้างดิน

- ช่องว่างในดินลดลง
- น้ำและอากาศเคลื่อนที่ได้ยาก
- เกิดชั้นดินแน่นทึบใต้ผิวดิน

2 ผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืช

- รากพืชเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่
- พืชขาดน้ำและธาตุอาหาร
- ผลผลิตลดลง

3 ผลกระทบต่อทรัพยากรดินและน้ำ

- การซึมของน้ำลดลง
- น้ำไหลบ่ามากขึ้น เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน
- ความสามารถในการกักเก็บน้ำของดินลดลง

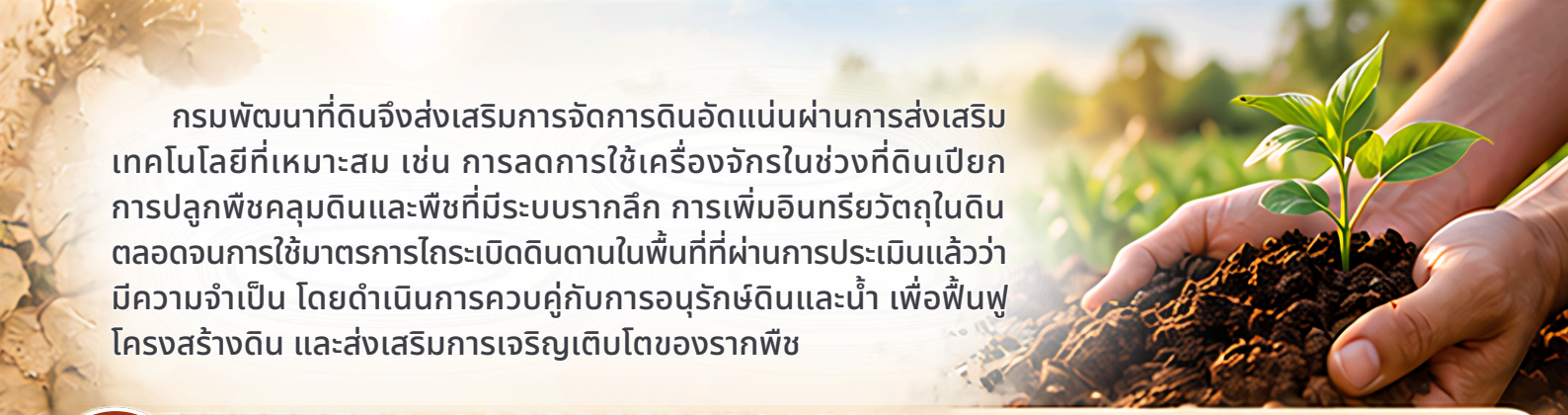

วันดินโลก 2569 | Tackle Soil Compaction, Boost Food Production

LDD กรมพัฒนาที่ดิน LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT

กรมพัฒนาที่ดินจึงส่งเสริมการจัดการดินอัดแน่นผ่านการส่งเสริมเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น การลดการใช้เครื่องจักรในช่วงที่ดินเปียก การปลูกพืชคลุมดินและพืชที่มีระบบรากลึก การเพิ่มอินทรียวัตถุในดิน ตลอดจนการใช้มาตรการไถระเบิดดินดานในพื้นที่ที่ผ่านการประเมินแล้วว่ามีความจำเป็น โดยดำเนินการควบคู่กับการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดิน และส่งเสริมการเจริญเติบโตของรากพืช

1 ลดการใช้เครื่องจักรกลในช่วงดินเปียก

- หลีกเลี่ยงการนำเครื่องจักรลงพื้นที่ขณะดินเปียก
- วางแผนการเตรียมดินและการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาพดินและฤดูกาล
- เลือกใช้เครื่องจักรกลที่เหมาะสม ลดการใช้เครื่องจักรที่มีน้ำหนักมาก

ลดการกดทับดิน
รักษาโครงสร้างดิน

2 เพิ่มอินทรียวัตถุ ปลูกพืชคลุมดิน และพืชที่มีระบบรากลึก

- เพิ่มอินทรียวัตถุในดิน เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก และเศษพืช
- ปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการกระแทกของเม็ดดิน และรักษาความชื้นในดิน
- ใช้พืชที่มีระบบรากลึกช่วยฟื้นฟู ปรับโครงสร้างดิน และส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช

เพิ่มอินทรียวัตถุ
ฟื้นฟูโครงสร้างดิน

3 ใช้มาตรการไถระเบิดดินดานในพื้นที่ที่จำเป็น ควบคู่กับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- ประเมินความจำเป็นจากสภาพพื้นที่และชั้นดิน
- ดำเนินการไถระเบิดดินดานในพื้นที่ที่เหมาะสม
- ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในแปลงเกษตร การปลูกหญ้าแฝก และการจัดการระบบน้ำ

เพิ่มการซึมของน้ำ
และการกักเก็บน้ำในดิน

สรุป : ดูแลดินวันนี้ เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

การเพิ่มผลผลิตอาหารอย่างยั่งยืนไม่อาจพึ่งพาเพียงเทคโนโลยีการผลิตหรือปัจจัยการเกษตร แต่ต้องเริ่มจากการดูแลทรัพยากรดินให้มีสุขภาพดี ดินที่มีโครงสร้างเหมาะสมย่อมเอื้อต่อการเจริญเติบโตของพืช การใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ การจัดการดินอัดตัวแน่นจึงไม่ใช่เพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของการเกษตร ความมั่นคงทางอาหาร และคุณภาพชีวิตของคนรุ่นต่อไป

วันดินโลก 2569

Tackle Soil Compaction,
Boost Food Production

LDD
กรมพัฒนาที่ดิน
LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT